

науката е нѣщо свѣто и благословено, че съ нея другитѣ народи отишли много напрѣдъ, а ние, българитѣ, безъ нея сме щѣли да останемъ на една точка, даже ще одаримъ много назадъ. Всички учени народи сж свободни, проповѣдвало младото и енергично момче, което никога не забравяло мѣрка на езика си и всѣкога помнило, че говори въ една султанска страна. По тоя начинъ, завладѣлъ сърдцата на младитѣ, които рѣдко напускалъ, даскала Ботю Петковъ завързалъ за своята колесница и възрастнитѣ, на които станалъ учителъ.

Нѣма защо да се повѣствува нататкъ върху дѣятелността на даскалъ Ботю. Защото, при всичкото потайно рѣмжение на нѣкои бухали, първитѣ впечатлѣния произвели силно давление върху общественото мнѣние, което вече започнало да се изразява благосклоно за абанджията. На 1840. или въ края на 1839. година калоферската община отпуснала стипендия на абанджията, когото пратила въ Русия да се доучи, за да иматъ и тѣ, калоферци, свой гений, както нѣкои други градове изъ България.

Нека кажемъ, че потокътъ къмъ просвѣта по това врѣме бѣше общъ за центрове, като Карлово, Калоферъ, Самоковъ, Панагюрище, Котелъ, Пловдивъ и др.; въ тѣхъ имаше прѣзъ 40-тѣ години повече струпано население и повече економически животъ, — слѣдователно, повече смѣсъ отъ интереси. Засилени економически, тѣзи градове станаха и центрове на българското възраждане. Днесъ, по своето положение, тѣ нѣматъ това значение: тѣ пустѣятъ, защото нуждитѣ на економическото развитие минаха по-настрана отъ тѣхъ и намиратъ удовлетворение другадѣ. Пѣтищата, които кръстосваха Балкана къмъ Панагюрище, Карлово, Казанлъкъ, Габрово и т. н. и ги съединяваха съ Мала-Азия прѣзъ Дарданелитѣ, и съ Европа прѣзъ Дунава и на югъ чрѣзъ Солунъ, днесъ ни наумяватъ за нѣкакъвъ миналъ животъ и служатъ само за туристически забави. Тогава